

galmas tanuló a maga könnyű feladatait állandóan kifogástalanul oldja meg, azért nem tarthat egyben számot esztendő végére épen olyan jeles osztályzatra, mint aki egész év folyamán a legnehezebb feladatokat oldotta meg sikeresen. A magam részéről úgy szoktam eljárni, hogy aki dolgozatát kifogástalanul készíti el, az a következő dolgozatírásakor egy fokkal nehezebb feladatot kap. Hasonlóképpen az elégtelenül dolgozó egy fokkal könnyebbet. Amivel a fejlődés lehetőségét látom biztosítottak.

Az értékelés tehát nem könnyű ennél a módszernél. A teljesítmények állandó viszonyítása sok munkával és még fokozottabb felelősséggel jár.

Másik hibája e módszernek, hogy a dolgozatok javítása csak otthon történhetik. A javítási órán csak a tipikus hibákat, esetleg a kirívó tévedéseket beszélhetjük meg, de a javítás technikai részének az iskolában való keresztülvitele leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. Egyetlen óra alatt ugyanis nem lehetséges 10—12 féle feladat teljes megoldása.

E hiba jó oldala viszont az, hogy a szülőknek állandóan módjukban van gyermekeik munkáját ellenőrizni, hiszen minden dolgozatírás után hazaviszi füzetjét a tanuló.

*Dombi Béla.*

**A polgári iskola és a kereskedelmi iskola viszonya.** Boda Istvánnak a *Kereskedelmi Szakoktatás\**-ban megjelent cikke, olyan témakört tárgyal rövid értekezésében, amely nem most vetődött fel, hanem már sok vitatkozásnak képezte az anyagát.

Az író az eddig még teljesen ki nem épített középfokú gazdasági iskola szervezéséhez óhajtt gondolatokat adni s ezt a különböző iskolatípusok egymással való rivalizálásának ismertetésével kezdi.

\* Polgári iskola—felsőkereskedelmi iskola—középpiskola (1936. július.)

Megállapítja, hogy mindenik több akar lenni, mint amilyen célból létesítették, mindenik bele akar nyúlni valamelyik magasabb színvonalú iskolának munkakörébe. Ez a kiindulás, bár nem mondja meg a szerző, elsősorban a polgári iskolának a 8 osztályos teljes iskola kiépítésére irányuló törekvésére vonatkozik, amint a későbbiekből kitűnik. A középfokú gazdasági képzésről szóló s a cikk nagyobb részét kitevő fejezetet fényleg a Polgári Iskolai Tanáregyesület 1933-ban készült javaslatával kezdi. A javaslat a 8 osztályos teljes polgári iskola kiépítését a gazdasági képzés szempontjából tartja szükségesnek, a cikkíró ezt ezen iskolatípus felfelé való törekvésének, ismert feladatköre túllépésére irányuló próbálkozásának minősíti.

Ezek után felállítja a középfokú képzés lehető három megoldását, amihez a mintát az Eötvös-féle 1879-es tervzetben találta meg. Az egyik típus lenne az önálló gazdasági iskola, amelyben a gazdasági képzés nyolc évfolyamon keresztül menne végbe. A másik egy olyan középfokú gazdasági iskola, amely a tulajdonképeni középpiskolák alsó tagozatához való hozzákapcsolódás útján létesülne. A harmadik ugyanez, csak hogy nem a középpiskolához, hanem a négyosztályos polgári iskolához lenne hozzacsatolva. Miután kifejti, hogy az önálló 8 osztályos gazdasági iskolatípus lenne a legideálisabb szervezet, lélektani, szociális és gazdasági szempontokra utal, amelyek mégis csak a középpiskolai rendszerhez kapcsolódó gazdasági képzést indokolják. A harmadik lehetőséget, a polgári iskolához való csatolást, teljesen elveti és ezt indokolja is úgyannyira, hogy a cikk átolvasása után az az embernek a benyomása, hogy az a Polgári Iskolai Tanáregyesület említett tervezete ellen készült. Miért ne lehetne a 8 osztályos polgári iskola azzá, aminek ő a saját

önálló gazdasági iskoláját szánta? Ezt a kérdést egyáltalán fel se veti, csak azt hajlandó elfogadni, hogy rövidebb tanfolyamok (mezőgazdasági, ipari esetleg kereskedelmi) épüljenek rá, pedig a jelenlegi állapotok az előbbit indokolnák. A tulajdonképpeni középiskolai rendszerhez való csatlóás, amelynek jóságát hangoztatja, de nem bizonyítja, talán elérhető lenne úgy is, ha a mostani polgári iskola „szintje” megfelelően emelkedne, ebbe azonban a cikkíró semmiképpen sem hajlandó belemenni. Sokkal alacsonyabb nívón lévőnek ismeri a polgári iskolát, hogysem az a kereskedelmi iskola alapépitménye lehetne (csak tanfolyamnak), pedig az élet tényleg azzá tette. Nem akarja meglátani, hogy a kereskedelmi iskola tanulóinak 90 %-át tényleg a polgári iskolákból kapja.

Nem hagyható szó nélkül azután a cikknek a polgári iskolai tanárképzésről szóló része se. Ezek a tanárok nem taníthatnának szerinte a gazdasági középiskolában, mert: „... még a középiskolai és felsőkereskedelmi iskolai tanárképzés se tudja egészen kielégíteni a magasabb nevelési igényeket, vajjon mely kielégítést nyerhetnének ezek éppen a polgári iskolai tanárképzésben?” Hiszen jól van, talán igaza van a cikkírónak, de azt csak megengedi, hogy ezen lehet segíteni! Hogy azonban még sincs egészen igaza, azt megkíséreljük a cikkéből magából igazolni. Hogy sokan vannak nagyvállalatok élén azok közül, akik kereskedelmi iskolát végeztek, a cikkíró Vincze Frigyes idevonatkozó statisztikai adatainak emlegetésével igazolja. Már pedig ezek az önálló vállalatokat igazgató egyének, akik talán részben a polgári iskolából kerültek egykor a kereskedelmibe, olyan polgári iskolai tanárok tanítványai voltak jórészt — amint a cikkíró is tudja — akik kevés utánképzéssel kerültek a kereskedelmi iskolákhoz és úgy látszik

mégis tudtak egészen jól nevelni és tanítani. Ugyanazt lehetne erre felelni, hogy ma már nagyobbak itt is az igények s az igaz is, de változott azóta a tanárképzés is.

Nézzük meg még egy másik oldaláról is a kérdést. Ha tényleg csak a tulajdonképpeni középiskola alsó tagozata lenne a gyökér, amelyből a különböző gazdasági iskolafajok kiindulnának, vajjon az egészen távoli falvakban lakó szegénysorsú gyermekek hogyan juthatnának hozzá az ilyen irányú iskolázáshoz? Sehogy, mert közelebb kapnák a polgári iskolát s be kellene érniök azzal, nem mehetnének tovább, legfeljebb valami tanfolyamra, amelyet szintén ott közel a körzetükben találnának. A gazdasági képzést azonban szerintünk nem lehet tisztára a város és gazdagabb vidéki emberek kiváltságának tekinteni.

Ha röviden átgondoljuk a mondatokat, úgy érezzük, hogy tényleg jó lenne a középfokú gazdasági iskolarendszer valamilyen módon való kiépítése. Ennek a vágnak a felébresztése volt a célja a cikkírónak s készséggel elismerjük, hogy az teljes mértékben sikerült is, de ezt a célt elérte volna a cikkíró akkor is, ha a polgári iskolai kollégák érzékenységét kissé kiméli.

Gál Ferenc.

**A székesfővárosi községi polgári iskolák fejlődésének főirányai.** (Babirák—Kokovai: A székesfővárosi községi polgári iskolák kialakulása és társadalmi jelentősége, Budapest. A IX., Mester-u. irányító polg. isk. kiadványai. IV. kötet. 92—111.)

1. A p. i. feladatát Schwarcz Gyula 1866-ban megjelent „A közoktatásügy reformja, mint politikai szükséglet Magyarországon” c. munkája a következőkben látja: „Olyan másodlagos polgári tanodára van szükség, mely az ifjúságot az ipari, kereskedelmi és gaz -